

Pirkanmaan liikennepalvelujen hankintakustannukset vuonna 2015

Pirkanmaan ELY-keskus on laatinut katsauksen alueensa kuntien kuljetuskustannuksiin. Pirkanmaan kunnat käyttivät henkilökuljetuspalvelujen hankintaan vuonna 2015 yhteensä 54,4 miljoonaa euroa. Tähän sisältyvät avoimen joukkoliikenteen, opetustoimen ja sosiaalitoimen kuljetusten kustannukset. Pirkanmaalla käytettiin asukasta kohden keskimäärin 107 euroa henkilökuljetuspalvelujen hankintaan vuonna 2015. Asukaslukuun suhteutettuna suurimmat henkilökuljetusten kustannukset olivat Sastamalassa, 175 euroa ja pienimmät Pirkkalassa, 60 euroa.

Katsauksen on laatinut lupapäällikkö Jari Lehtonen

Katsaus löytyy Pirkanmaan ELY-keskuksen nettisivuilta:

[www.ely-keskus.fi/pirkanmaa->liikenne->joukkoliikenne->Tilastot ja raportit](http://www.ely-keskus.fi/pirkanmaa->liikenne->joukkoliikenne->Tilastot%20ja%20raportit)

Joukkoliikenne ja henkilökuljetukset

Joukkoliikenne

Pirkanmaalla toimii kaksi joukkoliikenteen toimivaltaista viranomaista. Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskus) toimivalta-alue koostuu 14 kunnasta (Akaa, Ikaalinen, Hämeenkyrö, Juupajoki, Kihniö, Mänttä-Vilppula, Parkano, Pälkäne, Punkalaidun, Ruovesi, Sastamala, Urjala, Valkeakoski ja Virrat), joissa on yhteensä noin 129 000 asukasta. Suurin kunta on Valkeakoski ja pienin Juupajoki.

Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikenteen hallinnointi järjestettiin uudelleen 1.1.2011, kun Kangasala, Lempäälä, Nokia, Orivesi, Pirkkala, Tampere, Vesilahti ja Ylöjärvi muodostivat yhteisen seudullisen joukkoliikenneviranomaisen. Paikallisen toimivaltaisen viranomaisen tehtävät hoidetaan siten, että Tampereen kaupunki on perustanut niitä hoitamaan yhteisen joukkoliikennelautakunnan.

Viranomaisten tärkeimmät tehtävät ovat julkisesti tuetun liikenteen suunnittelu ja kilpailuttaminen sekä reittiliikennelupien myöntäminen alueen markkinaehtoiseen liikenteeseen. Joukkoliikennelainsäädännön uudistuksen seurauksena Suomen linja-autoliikenteen järjestämisessä on tapahtunut merkittäviä muutoksia. Tavoitteena on parantaa palvelun tasoa kaukoliikenteessä ja kaupungeissa sekä turvata peruspalvelutaso maaseudulla.

Pirkanmaan ELY-keskus käyttää vuosittain kaksi miljoonaa euroa joukkoliikenteen tukemiseen. Tästä noin 1,5 M€ käytetään liikenteen ostamiseen ja noin 0,4 M€ lippujen hintojen alentamiseen, mikä tarkoittaa pääosin seutulipputukea. Joukkoliikenteen alueellisen ja paikallisen liikenteen ostojen, hintavelvoitteen korvaamisen (lippualennusten) ja joukkoliikenteen kehittämisen määrärahat eivät ole tasapainossa rahoitustarpeen kanssa. Nykyrahoituksella siirtymäajan sopimusliikenteessä (ent. lupaliikenne) tapahtuneita vuorojen lakkautuksia ei ole kaikilta osin voitu korvata ostoliikenteellä ja peruspalvelutasossa tiedossa olevia aukkoja ei ole voitu täyttää. Perinteinen bussiliikenne ei riitä takaamaan joukkoliikennettä heikon kysynnän alueilla. Lisärahoituksella, kuljetusten yhdistelyllä ja yhteistyöllä kuntien, valtion ja Kelan sekä kuntien hallintokuntien välisellä paremmalla yhteistyöllä voidaan turvata joukkoliikenteen peruspalvelutasoa maaseutumaisilla alueilla.

Pirkanmaan kuntien liikennepalvelujen hankintakustannukset vuonna 2015

Kuntien rooli

Kuntien ja kaupunkien rooli julkisen liikenteen järjestämisessä ja tukemisessa on kaksitahoinen. Kunnilla ei ole lakisääteistä velvoitetta kaikille avoimen joukkoliikenteen palvelujen järjestämiseen ja palvelujen saatavuus vaihtelee kunnittain. Toisaalta lakisääteisiä velvoitteita muodostuu vammais- ja sosiaalihuollon puolelta ja koululaiskuljetusten järjestämisestä. Monet kunnat ovat kuitenkin osallistuneet avoimen joukkoliikenteen tukemiseen muun muassa järjestääkseen autottomille kuntalaisille välttämättömimmät työmatka-, opiskelu- ja asiointikuljetukset. Mitä suuremmista kunnista ja kaupungeista on kysymys, sitä merkittävämpään rooliin nousee myös yleinen liikennepoliittinen ja ilmastopoliittinen näkemys, että yksityisautoilua tulee korvata joukkoliikenteellä. Monet kunnat ovat huolehtineet osaltaan kunnan sisäisestä julkisesta liikenteestä täydentäen muita joukkoliikennepalveluja. Lakisääteinen velvoite on kuitenkin järjestää vain opetus- ja sosiaalitoimen kuljetukset.

Koulukuljetusten kustannuksiin sisältyvät sekä koululaisten matkaliput normaaleille reittilinjoille että kunnan ostamat erilliset koululaiskuljetukset linja-autoilla ja takseilla. Pääosin koululaisille tarkoitettut linja-auto- ja taksiliikenteet voivat olla myös kaikille avoimia liikennepalveluja. Muita lakisääteisiä kuntien järjestämisvastuuseen kuuluvia kuljetuksia ovat vammaispuolustajain mukaiset kuljetukset, joihin kuljetuspalvelun käyttäjällä on subjektiivinen oikeus ja joissa asiointialueena on oma kunta ja lähikunnat. Harkinnanvaraisen sosiaalihuoltolain mukaisten kuljetusten järjestämisessä eri kunnissa on erilaisia käytäntöjä samoin kuin omavastuut vaihtelevat kunnittain. Kehitysvammalain mukaiset kuljetukset koskevat pääasiassa kehitysvammaisten työ- ja koulumatkoja.

Kuntien rahoitus

Pirkanmaan kunnat käyttivät henkilökuljetuspalvelujen hankintaan vuonna 2015 yhteensä 54,4 miljoonaa euroa. Tähän sisältyvät avoimen joukkoliikenteen, opetustoimen ja sosiaalitoimen kuljetusten kustannukset.

Suurimmat kustannukset ovat Tampereen 25 miljoonaa euroa ja pienimmät Kihniön 177 000 euroa.

Pirkanmaalla käytettiin asukasta kohden keskimäärin 107 euroa henkilökuljetuspalvelujen hankintaan vuonna 2015. Asukaslukuun suhteutettuna suurimmat henkilökuljetusten kustannukset olivat Sastamalassa, 175 euroa ja pienimmät Pirkkalassa, 60 euroa.

Avoimen joukkoliikenteen rahoitus vuonna 2015

Pirkanmaan kunnat käyttivät vuonna 2015 yhteensä 17,0 miljoonaa euroa kaikille avoimen joukkoliikenteen rahoittamiseen. Asukasta kohden laskettuna kustannukset olivat keskimäärin 34 euroa.

Opetustoimen henkilökuljetusten kustannukset vuonna 2015

Pirkanmaan kunnat käyttivät opetustoimen kuljetuksiin keskimäärin 36 euroa asukasta kohden. Kustannukset olivat yhteensä 18,3 miljoonaa euroa.

Sosiaalitoimen henkilökuljetusten kustannukset vuonna 2015

Pirkanmaan kunnat käyttivät sosiaalitoimen kuljetuksiin keskimäärin 37 euroa asukasta kohden. Kustannukset olivat yhteensä 19 miljoonaa euroa.

Taulukko 1. Pirkanmaan kuntien kuljetuskustannukset vuonna 2015, euroa

Kuljetuskustannukset 2015	Avoim joukko-liikenne	€/as	Opetustoimi	€/as	Sosiaalitoimi	€/as	yhteensä	€/as
Akaa	73 228	4,3	808 485	47,4	601 298	35,3	1 483 063	87,0
Hämeenkyrö	97 984	9,2	1 044 465	97,9	280 038	26,3	1 422 594	133,4
Ikaalinen	37 067	5,1	733 411	101,8	173 995	24,1	944 580	131,1
Juupajoki	5 008	2,5	266 507	134,1	27 024	13,6	298 676	150,2
Kangasala	427 084	14,0	1 223 102	40,0	1 092 664	35,7	2 742 904	89,6
Kihniö	8 645	4,2	152 810	75,0	15 850	7,8	177 384	87,0
Lempäälä	270 264	12,0	983 200	43,6	929 979	41,3	2 183 499	96,9
Mänttä-Vilppula	149 131	14,1	685 888	64,7	383 546	36,2	1 218 644	114,9
Nokia	507 327	15,3	1 016 596	30,7	1 050 116	31,7	2 574 085	77,6
Orivesi	190 700	20,3	746 200	79,3	-	-	937 000	99,6
Parkano	208 494	30,8	476 345	70,4	216 736	32,0	901 676	133,3
Pirkkala	463 482	24,5	317 543	16,8	357 300	18,9	1 138 366	60,2
Punkalaidun	9 000	3,0	343 623	112,7	98 009	32,1	450 748	147,8
Pälkäne	29 400	4,4	496 949	74,4	392 287	58,8	918 715	137,6
Ruovesi	41 786	9,0	373 969	80,9	141 723	30,7	557 568	120,6
Sastamala	510 464	20,2	2 628 437	104,2	1 265 250	50,2	4 404 275	174,6
Tampere	12 818 300	56,9	2 530 456	11,2	9 527 030	42,3	24 875 854	110,5
Urkala	30 418	6,2	422 573	85,7	339 018	68,8	792 101	160,7
Valkeakoski	204 498	9,6	610 612	28,6	616 853	28,9	1 432 001	67,1
Vesilahti	111 387	24,8	446 193	99,4	179 020	39,9	736 724	164,1
Virrat	327 711	46,8	552 575	78,9	222 782	31,8	1 103 194	157,6
Ylöjärvi	568 679	17,4	1 470 652	44,9	1 032 669	31,5	3 072 062	93,8
Pirkanmaa	17 090 057	33,8	18 330 591	36,2	18 943 187	37,4	54 363 905	107,4

Taulukko 2. Avoimen joukkoliikenteen kuljetuskustannukset vuonna 2015, euroa

2015	Ostot linja-autovuorot	Ostetut taksivuorot	Taksa-alennukset	Palveluliikenne, avoin	Yhteensä
Akaa	12 220	0	28 936	32 072	73 228
Hämeenkyrö	51 966	0	46 018	0	97 984
Ikaalinen	0	0	27 732	9 335	37 067
Juupajoki	0	2 646	2 362	0	5 008
Kangasala	309 726	28 768	0	88 590	427 084
Kihniö	0	0	0	8 645	8 645
Lempäälä	93 690	5 150	119 538	51 886	270 264
Mänttä-Vilppula	82 904	32 293	16 238	17 696	149 131
Nokia	453 776	0	2 702	50 849	507 327
Orivesi	59 400	0	0	131 300	190 700
Parkano	208 494	0	0	0	208 494
Pirkkala	0	433	412 953	50 096	463 482
Punkalaidun	0	0	9 000	0	9 000
Pälkäne	0	0	3 857	25 543	29 400
Ruovesi	30 152	515	11 119	0	41 786
Sastamala	97 772	0	172 594	240 098	510 464
Tampere	12 477 215	0	341 085	0	12 818 300
Urkala	0	18 473	11 945	0	30 418
Valkeakoski	73 503	0	130 995	0	204 498
Vesilahti	0	0	100 101	11 286	111 387
Virrat	323 090	0	4 621	0	327 711
Ylöjärvi	236 848	0	127 442	204 389	568 679
Pirkanmaa	14 510 756	88 278	1 569 238	921 785	17 090 057

Taulukko 3. Opetustoimen kuljetuskustannukset vuonna 2015, euroa

2015	Esikoul. kuljetukset	Peruskoul. kuljetukset	Lukion ja keskiasteen matkaliput	Linja-auto tilausliikenne	Taksi- kuljetukset	Muut kulj. korvaukset	Yhteensä
Akaa	14 346	28 731	35 607	223 843	502 011	3 947	808 485
Hämeenkyrö	90 140	154 644	13 530	447 536	327 115	11 500	1 044 465
Ikaalinen	33 000	95 228	7 608	0	586 441	11 134	733 411
Juupajoki	12 797	21 428	0	37 652	185 483	9 147	266 507
Kangasala	0	330 917	0	0	813 390	78 795	1 223 102
Kihniö	6 586	23 794	0	67 050	51 814	3 566	152 810
Lempäälä	0	126 200	0	629 300	113 600	114 100	983 200
Mänttä- Vilppula	83 975	57 409	0	461 638	54 399	28 467	685 888
Nokia	58 320	233 438	0	21 790	659 107	43 941	1 016 596
Orivesi	37 900	67 400	0	517 000	111 500	12 400	746 200
Parkano	0	94 536	41 436	175 303	133 560	31 510	476 345
Pirkkala	13 266	23 891	0	0	230 196	50 190	317 543
Punkalaidun	24 713	24 091	3 714	274 605	0	16 500	343 623
Pälkäne	42 500	50 505	0	53 300	322 153	28 491	496 949
Ruovesi	19 694	26 339	0	254 943	59 857	13 136	373 969
Sastamala	199 638	317 388	27 170	1 682 886	361 703	39 652	2 628 437
Tampere	76 668	370 886	0	0	1 781 020	301 882	2 530 456
Urjala	0	61 003	0	335 497	0	26 073	422 573
Valkeakoski	9 600	89 450	0	9 795	460 718	41 049	610 612
Vesilahti	35 954	25 175	0	309 382	59 610	16 072	446 193
Virrat	0	21 252	22 069	0	501 546	7 708	552 575
Ylöjärvi	51 671	584 027	12 510	0	811 741	10 703	1 470 652
Pirkanmaa	810 768	2 827 732	163 644	5 501 520	8 126 964	899 963	18 330 591

Taulukko 4. Sosiaalitoimen kuljetuskustannukset vuonna 2015, euroa

2015	Esikou- lulaiset	Päivä- hoito	Sos. huolto- lain mu- kaiset kulj.	Vammais- palvelulain mukaiset kuljetukset	Keh.vammalain mukaiset kulj.	Palvelu- liikenne	Yhteensä
Akaa	0	0	28 057	414 507	146 082	12 652	601 298
Hämeenkyrö	0	7 287	424	167 198	55 629	49 500	280 038
Ikaalinen	0	1 094	0	135 548	37 353	0	173 995
Juupajoki	0	0	8 095	18 929	0	0	27 024
Kangasala	0	1 385	77 844	838 352	146 115	28 968	1 092 664
Kihniö	0	905	0	14 945	0	0	15 850
Lempäälä	0	0	329	769 824	104 087	55 739	929 979
Mänttä- Vilppula	0	0	30 621	222 840	130 085	0	383 546
Nokia	0	0	4 055	958 522	87 539	0	1 050 116
Orivesi							
Parkano	0	0	0	79 570	48 734	88 432	216 736
Pirkkala	0	0	12 700	298 808	9 762	36 030	357 300
Punkalaidun	0	0	1 914	96 095	0	0	98 009
Pälkäne	0	5 142	27 634	321 624	37 887	0	392 287
Ruovesi	0	0	17 176	102 773	21 774	0	141 723
Sastamala	0	0	48 230	1 012 700	204 320	0	1 265 250
Tampere	0	242 890	396 000	6 558 965	836 475	1 492 700	9 527 030
Urjala	93 218	210	23 744	169 328	52 518	0	339 018
Valkeakoski	42 725	8 424	60 609	349 933	97 285	57 877	616 853
Vesilahti	0	435	38 852	139 733	0	0	179 020
Virrat	0	0	8 208	150 585	52 399	11 590	222 782
Ylöjärvi	0	0	0	922 896	74 773	35 000	1 032 669
Pirkanmaa	135 943	267 772	784 492	13 743 675	2 142 817	1 868 488	18 943 187

Taulukko 5. Pirkanmaan kuntien kuljetuskustannukset vuosina 2011- 2015, euroa

Alue	Kuljetuspalveluiden hankinnat yhteensä				
	2011	2012	2013	2014	2015
Akaa	1 096 953	1 307 907	1 478 116	1 336 968	1 483 011
Hämeenkyrö	1 142 432	1 181 097	1 285 024	1 388 686	1 422 487
Ikaalinen	853 565	940 128	950 238	897 052	944 473
Juupajoki	244 058	281 111	271 201	241 869	298 539
Kangasala	2 532 469	2 516 941	2 723 791	2 618 521	2 742 850
Kihniö	177 314	180 944	168 744	176 489	177 305
Lempäälä	1 886 658	1 897 463	2 244 789	2 168 445	2 183 443
Mänttä-Vilppula	1 042 489	1 177 352	1 224 913	1 215 227	1 218 565
Nokia	2 494 341	2 583 614	2 908 315	2 827 207	2 574 039
Orivesi	959 980	897 075	919 754	1 049 073	936 900
Parkano	1 049 564	968 440	933 135	906 675	901 575
Pirkkala	885 755	846 914	984 599	1 066 950	1 138 325
Punkalaidun	435 872	449 696	420 180	427 502	450 632
Pälkäne	707 689	746 855	816 515	877 491	918 636
Ruovesi	558 673	617 674	597 580	594 381	557 478
Sastamala	3 167 839	3 285 745	5 655 468	4 376 265	4 404 151
Tampere	21 878 270	20 921 345	24 055 585	24 232 993	24 875 786
Urjala	431 313	428 935	599 870	655 410	792 009
Valkeakoski	1 088 905	1 262 931	1 327 252	1 485 029	1 431 963
Vesilahti	496 934	661 479	731 198	667 062	736 600
Virrat	871 095	948 031	1 051 187	1 100 387	1 103 068
Ylöjärvi	2 406 838	2 916 025	3 476 042	3 374 022	3 072 000
Pirkanmaa	46 411 018	47 019 715	54 825 509	53 685 718	54 365 850

Taulukko 6. Avoimen joukkoliikenteen kuljetuskustannukset vuosina 2011-2015, euroa

Alue	Kaikille avoimen joukkoliikenteen hankinnat				
	2011	2012	2013	2014	2015
Akaa	34 076	43 237	42 654	63 802	73 228
Hämeenkyrö	128 129	123 147	92 320	122 201	97 984
Ikaalinen	44 486	42 212	44 089	41 605	37 067
Juupajoki	4 723	4 260	4 656	5 320	5 008
Kangasala	390 706	416 240	386 174	365 677	427 084
Kihniö	8 189	8 205	112	0	8 645
Lempäälä	348 935	332 988	534 147	328 494	270 264
Mänttä-Vilppula	209 198	198 609	225 198	202 045	149 131
Nokia	389 326	387 275	588 659	526 447	507 327
Orivesi	125 635	27 589	32 624	206 381	190 700
Parkano	10 832	241 980	275 305	251 974	208 494
Pirkkala	193 440	204 030	358 084	405 862	463 482
Punkalaidun	4 556	6 977	20 003	0	9 000
Pälkäne	40 651	65 481	73 247	52 404	29 400
Ruovesi	27 329	34 784	28 445	36 373	41 786
Sastamala	248 889	236 825	323 090	413 806	510 464
Tampere	11 776 000	11 267 159	12 969 000	12 238 579	12 818 300
Urjala	37 395	38 778	29 528	31 938	30 418
Valkeakoski	238 375	249 881	249 171	219 460	204 498
Vesilahti	31 773	120 374	186 208	138 014	111 387
Virrat	129 085	271 549	331 338	325 178	327 711
Ylöjärvi	342 502	292 066	583 296	577 757	568 679
Pirkanmaa	14 766 242	14 615 660	17 379 361	16 555 331	17 092 072

Taulukko 7. Opetustoimen kuljetuskustannukset vuosina 2011- 2015, euroa

Alue	Opetustoimen kuljetuskustannukset				
	2011	2012	2013	2014	2015
Akaa	452 324	613 056	725 851	636 550	808 485
Hämeenkyrö	765 840	772 488	903 268	976 262	1 044 465
Ikaalinen	526 229	678 973	703 771	682 335	733 411
Juupajoki	169 154	193 912	188 778	211 366	266 507
Kangasala	1 193 852	1 201 781	1 186 948	1 186 836	1 223 102
Kihniö	133 685	130 252	129 898	137 755	152 810
Lempäälä	798 000	705 100	799 000	914 500	983 200
Mänttä-Vilppula	571 045	682 937	670 715	669 898	685 888
Nokia	710 927	882 785	1 218 034	1 157 133	1 016 596
Orivesi	636 201	645 774	737 771	681 800	746 200
Parkano	884 013	546 788	530 023	436 587	476 345
Pirkkala	359 570	352 133	415 113	346 465	317 543
Punkalaidun	306 416	331 091	326 310	350 266	343 623
Pälkäne	360 469	420 000	447 100	432 700	496 949
Ruovesi	422 453	461 128	467 256	441 712	373 969
Sastamala	1 850 053	1 984 910	4 290 200	2 583 558	2 628 437
Tampere	2 148 000	1 470 074	2 459 561	2 453 597	2 530 456
Urkala	332 272	345 199	349 262	376 987	422 573
Valkeakoski	457 754	515 214	533 839	640 237	610 612
Vesilahti	364 865	412 832	423 480	421 059	446 193
Virrat	574 135	507 486	545 393	590 630	552 575
Ylöjärvi	1 231 839	1 714 743	1 774 210	1 708 903	1 470 652
Pirkanmaa	15 251 108	15 570 668	19 827 794	18 039 150	18 332 606

Taulukko 8. Sosiaalitoimen kuljetuskustannukset vuosina 2011- 2015, euroa

Alue	Sosiaalitoimen kuljetuskustannukset				
	2011	2012	2013	2014	2015
Akaa	610 553	651 614	709 611	636 616	601 298
Hämeenkyrö	248 463	285 462	289 436	290 223	280 038
Ikaalinen	282 850	218 942	202 378	173 112	173 995
Juupajoki	70 180	82 939	77 767	25 183	27 024
Kangasala	947 911	898 920	1 150 669	1 066 008	1 092 664
Kihniö	35 440	42 488	38 734	38 734	15 850
Lempäälä	739 723	859 375	911 642	925 451	929 979
Mänttä-Vilppula	262 246	295 806	329 000	343 284	383 546
Nokia	1 394 088	1 313 554	1 101 622	1 143 627	1 050 116
Orivesi	198 144	223 712	149 359	160 892	-
Parkano	154 719	179 672	127 807	218 114	216 736
Pirkkala	332 744	290 751	211 402	314 623	357 300
Punkalaidun	124 900	111 627	73 867	77 236	98 009
Pälkäne	306 569	261 374	296 168	392 387	392 287
Ruovesi	108 891	121 762	101 879	116 296	141 723
Sastamala	1 068 897	1 064 010	1 042 178	1 378 901	1 265 250
Tampere	7 954 270	8 184 113	8 627 024	9 540 817	9 527 030
Urkala	61 646	44 958	221 080	246 485	339 018
Valkeakoski	392 776	497 835	544 242	625 332	616 853
Vesilahti	100 296	128 273	121 510	107 989	179 020
Virrat	167 875	168 995	174 456	184 579	222 782
Ylöjärvi	832 497	909 215	1 118 536	1 087 362	1 032 669
Pirkanmaa	16 397 690	16 837 411	17 622 380	19 095 265	18 945 202